

SAŽETAK PRESUDE

A.B. PROTIV ŠVICARSKE OD 1. SRPNJA 2014. GODINE ZAHTJEV BR. 56925/08

Kazna koja je izrečena novinaru zbog objave informacija koje su bile dio istrage nije u skladu s ciljem koji se njome želio postići

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva je švicarski državljanin zaposlen kao novinar.

U jednom švicarskom časopisu podnositelj je objavio članak o kaznenom postupku koji je pokrenut protiv M. B. Postupak je pokrenut zbog događaja koji je izazvao burnu reakciju švicarske javnosti. Članak je sadržavao prikaz M. B.-ovog života, pitanja koja su mu postavili policija i istražni sudac zajedno s njegovim izjavama te fotografije na kojima su se vidjela pisma koja je slao sucu. Članak je također sadržavao i sažetke izjava njegove supruge i doktora, pod podnaslovom „Prolupao je...“

M. B. nije podnio kaznenu prijavu protiv podnositelja, već je kazneni postupak pokrenulo državno odvjetništvo zbog objave dokumenata s oznakom tajnosti. Nadležni sud ga je osudio na uvjetnu zatvorsku kaznu u trajanju od jednog mjeseca. Viši sud je navedenu kaznu zamijenio novčanom kaznom u iznosu od 4.000,00 švicarskih franaka. Podnositelj je zatim uložio reviziju koju je Savezni sud odbacio.

Podnositelj je u svom zahtjevu tvrdio da je došlo do povrede članka 10. Konvencije jer je presuda kojom je proglašen krivim povrijedila njegovo pravo na slobodu izražavanja.

OCJENA SUDA

Odluka o kažnjavanju novinara zbog korištenja povjerljivih informacija iz sudskog spisa predstavlja miješanje u njegovo pravo na slobodu izražavanja. Takvo miješanje jest zakonito i ima više legitimnih ciljeva: sprečavanje odavanja povjerljivih podataka, zaštitu autoriteta i neovisnosti sudstva, te zaštitu ugleda i prava drugih osoba. Sud je dakle morao ispitati je li miješanje bilo nužno u demokratskom društvu i razmjerno legitimnim ciljevima koji su se njime nastojali ostvariti.

Sud je najprije naveo kako javnost načelno ima pravo biti informirana o kaznenim postupcima. Međutim, postoji način na koji se pravo na slobodu izražavanja treba izvršavati. Podnositelj je kao iskusan novinar trebao biti svjestan da dokumenti koje je naveo u članku proizlaze iz kaznene istrage te nose oznaku tajnosti. Sud je naglasio kako su, unatoč značajnoj ulozi koju imaju u demokratskom društvu, novinari dužni postupati sukladno odredbama kaznenog zakonodavstva i ne mogu se osloboditi te odgovornosti pozivajući se na zaštitu koju im pruža čl. 10. Konvencije.

U pogledu zaštite neovisnosti sudske vlasti i pretpostavke nevinosti M.B.-a, Sud je istaknuo kako pitanje M. B.-ove krivnje nije bilo glavna tema članka zbog kojeg je podnositelj osuđen.

Glavna rasprava je provedena tek dvije godine nakon objavljivanja članka. Štoviše, obje stranke u postupku su se složile da način na koji je podnositelj objavio informacije vezane za postupak protiv M. B.-a nisu pretpostavljale njegovu krivnju. Sud je zaključio kako švicarska vlada nije uspjela dokazati da je otkrivanje tajnih informacija moglo imati negativan utjecaj na pretpostavku nevinosti i na ishod kaznenog postupka protiv M. B.

U pogledu tvrdnji švicarske vlade kako je zbog objavljivanja dokumenata s oznakom tajnosti došlo do povrede M. B.-ovog prava na zaštitu privatnog života Sud je primijetio kako su, sukladno švicarskom zakonodavstvu, M. B.-u bila dostupna pravna sredstva kojima je mogao tražiti obeštećenje zbog narušavanja ugleda. M. B. nije iskoristio niti jedno od predviđenih pravnih sredstava, iako je upravo on sam to trebao učiniti kako bi osigurao zaštitu prava na privatni život. Sud je stoga zaključio kako švicarska vlada nije uspjela opravdati kažnjavanje podnositelja zbog objave privatnih informacija o M. B.-u.

Budući da je u konkretnom predmetu kritizirana i forma članka, Sud je istaknuo kako čl. 10. Konvencije ne pruža samo zaštitu prava na iznošenje ideja i informacija, već i forme odnosno načina na koji se one iznose. Niti Sud, niti domaći sudovi, nisu ovlašteni određivati način na koji će novinari objavljivati informacije u medijima. Sloboda novinarstva dopušta i određeni stupanj pretjerivanja pa čak i provokacije.

Sud je naglasio kako se sloboda izražavanja ne odnosi samo na informacije i ideje koje su dobro prihvaćene u javnosti ili nisu uvredljive, već i na one koje mogu izazvati šok, uvredu ili uznemiriti javnost. Navedeno je u skladu sa zahtjevima pluralizma, tolerancije i slobodoumlja bez kojih demokratsko društvo ne bi moglo postojati. To što je članak obuhvaćao određene izraze čiji je cilj bio privući pažnju čitatelja ne predstavlja problem sam po sebi. Da je članak sadržavao podatke o M. B.-ovom privatnom životu u užem smislu, zaštita koju pruža čl. 10. Konvencije bila bi slabija. Međutim, članak se više odnosio na način funkcioniranja kaznenog sustava u konkretnom slučaju.

Konačno, da bi utvrdio je li mjera ograničavanja slobode izražavanja bila razmjerna, Sud je procjenjivao je li izrečena kazna dovela do cenzure kojom bi se obeshrabrili novinari u iznošenju kritika koje doprinose javnoj raspravi o temama koje utječu na život zajednice. U konkretnom slučaju, Sud je zaključio da kazna koja je izrečena podnositelju nije u skladu s ciljevima koji su se namjeravali postići jer nije bila nužna u demokratskom društvu. Bez obzira što je podnositelju izrečena najblaža vrsta kazne koja se može izreći za to djelo, ona je svejedno podrazumijevala „učinak hlađenja“, a sama činjenica osude u nekim slučajevima može imati veći značaj od visine kazne.

Stoga, iako su razlozi za osudu podnositelja kako takvi prihvatljivi, oni nisu dostatni da bi opravdali miješanje u pravo na slobodu izražavanja, zbog čega je Sud utvrdio povredu čl. 10. Konvencije.

PRAVIČNA NAKNADA

5.000,00 EUR na ime troškova postupka.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.